

Παρίσι, 14 Απριλίου 2025
Πρωτότυπο: Αγγλικά

Θέμα 39 της ημερήσιας διάταξης

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΣΥΝΟΨΗ

Το θέμα συμπεριλήφθηκε στην ημερήσια διάταξη της 221ης Συνόδου του Εκτελεστικού Συμβουλίου κατόπιν αιτήματος της Ελλάδας και των εξής 87 χωρών: Αγία Λουκία, Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες, Άγιος Χριστόφορος και Νέβις, Αίγυπτος, Αϊτή, Αλβανία, Αλγερία, Αργεντινή, Αρμενία, Αυστρία, Αφγανιστάν, Βέλγιο, Βενεζουέλα, Βιετνάμ, Βολιβία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Γκαμπόν, Γρενάδα, Γουατεμάλα, Δημοκρατία της Κορέας, Δημοκρατία του Κονγκό, Δομινικανή Δημοκρατία, Ελβετία, Ζιμπάμπουε, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ιαπωνία, Ινδία, Ινδονησία, Ιορδανία, Ιράκ, Ιράν, Ιρλανδία, Ισημερινή Γουινέα, Ισημερινός, Ισπανία, Ιταλία, Καμερούν, Κατάρ, Κίνα, Κιργιζία, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κουβέιτ, Κράτος της Παλαιστίνης, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λίβανος, Λιβερία, Λιβύη, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μαρόκο, Μαυρίκιος, Μαυριτανία, Μαυροβούνιο, Μοζαμβίκη, Μπανγκλαντές, Μπαχρέιν, Νιγηρία, Νικαράγουα, Νότια Αφρική, Ομάν, Ουγγαρία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία, Ουρουγουάη, Πακιστάν, Παλάου, Παναμάς, Περού, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σαουδική Αραβία, Σενεγάλη, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σρι Λάνκα, Τζιμπουτί, Τυνησία, Υεμένη, Φιλιππίνες, Χιλή.

Το αντίστοιχο επεξηγηματικό σημείωμα περιλαμβάνεται στο παρόν έγγραφο.

Οικονομικές επιπτώσεις: Καμία

Απαιτούμενη απόφαση: Παράγραφος 12

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΝΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η ελληνική γλώσσα στην ιστορία

1. Η γλώσσα είναι φορέας πολιτισμού, κιβωτός αξιών, εννοιών, ταυτότητας, όργανο έκφρασης και δημιουργίας, και γέφυρα επικοινωνίας, κατανόησης και συνεννόησης. Μεταξύ των χιλιάδων γλωσσών του κόσμου, η ελληνική συνδυάζει τέσσερα ιδιαίτερος σημαντικά χαρακτηριστικά:

Α. αδιάσπαστη συνέχεια 40 αιώνων προφορικής παράδοσης και 35 αιώνων γραπτής παράδοσης, εάν λάβουμε υπόψη τη γραμμική γραφή Β', ή τουλάχιστον 28 αιώνες γραπτής παράδοσης, εάν περιοριστούμε στην αλφαβητική γραφή, γεγονός που καθιστά τα ελληνικά την πιο μακροχρόνια, αδιάκοπα ομιλούμενη και γραφόμενη γλώσσα στην Ευρώπη. Όπως είπε ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στην απονομή του Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1963: *«Η ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ να ομιλείται. Υπέστη τις αλλαγές που υφίστανται όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί, αλλά ποτέ δεν υπήρξε κενό.»*

Β. μοναδική καλλιέργεια ως γλώσσα (λεξιλόγιο, γραμματική και σύνταξη), λόγω της χρήσης της από απαράμιλλες ιστορικές προσωπικότητες της λογοτεχνίας, της ποίησης, του θεάτρου, της φιλοσοφίας, της πολιτικής και της επιστήμης, όπως ο Όμηρος, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ο Αισχύλος, ο Θουκυδίδης, ο Ιπποκράτης, ο Αρχιμήδης και οι Πατέρες της Εκκλησίας.

Γ. ευρεία παρουσία σε πολλές γλώσσες, καθώς, διαχρονικά, η ελληνική έχει αποτελέσει μία από τις σημαντικότερες γλώσσες ως προς την επίδρασή της σε όλες τις άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες και, δι' αυτών, ευρύτερα στον κόσμο των γλωσσών. Επιπλέον, η ιδιαίτερη σημασία της ελληνικής γλώσσας επιβεβαιώνεται σαφώς από το γεγονός ότι διδάσκεται διεθνώς τόσο στην αρχαία της μορφή, σε έδρες κλασικών σπουδών ανά τον κόσμο, όσο και στη μεσαιωνική (Βυζαντινή) και στη σύγχρονη μορφή της, σε έδρες Μεσαιωνικής και Νέας Ελληνικής Γλώσσας παγκοσμίως.

Δ. Η ελληνική γλώσσα ήταν και παραμένει μέχρι και σήμερα ανεξάντλητη πηγή της διεθνούς επιστημονικής ορολογίας ιδιαίτερα στην ιατρική, καθώς και στα μαθηματικά, στη φυσική, στη χημεία, στη μηχανική, στην αστρονομία, στη κβαντομηχανική, στις κοινωνικές και στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Πρόκειται για διεθνώς αναγνωρισμένο χαρακτηριστικό της ελληνικής, το οποίο προκύπτει σαφώς από εμπειρικά και ιστορικά δεδομένα.

2. Ως γλωσσική κοιτίδα των βασικών εννοιών του πολιτισμού, της επιστήμης και της φιλοσοφίας, η Ελληνική κατέχει, με ιστορικά και αντικειμενικά κριτήρια, ξεχωριστή θέση μεταξύ των γλωσσών του κόσμου.

3. Η συνειδητοποίηση της φωνολογικής δομής της ελληνικής οδήγησε τους Έλληνες του 8ου αιώνα π.Χ. στην καινοτόμο αξιοποίηση του συμφωνικού αλφαβήτου των Φοινίκων με την επινόηση του αλφαβήτου, επιτυγχάνοντας έτσι τη δημιουργία ενός νέου φωνηεντικού αλφαβήτου μέσω της μετάβασης από ένα σύστημα γραφής βασισμένο σε συμφωνικά γράμματα σε ένα σύστημα στο οποίο κάθε ήχος, κάθε φώνημα, εκπροσωπείται από ένα γράμμα. Πρόκειται, δηλαδή, για μια σχέση ένα προς ένα. Με αυτόν τον τρόπο, με μόλις λίγα γράμματα (24), μπορεί να δηλωθεί ένα απέραντο πλήθος λέξεων στη γραφή.

4. Η ανακάλυψη του αλφαβήτου πριν από 2.800 χρόνια αντιπροσωπεύει μια πραγματική πολιτιστική επανάσταση που επηρέασε καθοριστικά τον ρου του ανθρώπινου πολιτισμού και της ιστορίας. Έτσι εξηγείται πως ένας από τους μεγαλύτερους διανοητές του κόσμου, ο Ιταλός Galileo Galilei, θεωρούσε το ελληνικό αλφάβητο «την μεγαλύτερη ανακάλυψη του ανθρώπου».

5. Στην μετακλασική Ελληνιστική περίοδο, η ελληνική υπήρξε για έξι ολόκληρους αιώνες η πρώτη διεθνής γλώσσα, γλώσσα συναλλαγών πολλών λαών (lingua franca) και, συγχρόνως γλώσσα πολιτισμική (Kultursprache). Η ελληνική έλαμψε τη περίοδο της βασιλείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, την δέχτηκε και την αγκάλιασε ο Ρωμαϊκός Πολιτισμός, ο οποίος υιοθέτησε την ελληνική

γραφή με τη μορφή του λατινικού αλφαβήτου, της έδωσε παγκόσμια διάσταση η γλώσσα των Ευαγγελίων, την ανακάλυψε και την ανέδειξε η Αναγέννηση και την αξιοποίησε στο έπακρον ο Διαφωτισμός.

6. Ο ηλεκτρονικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (Thesaurus Linguae Graecae - TLG), ο οποίος περιλαμβάνει κείμενα γραμμένα στην ελληνική γλώσσα από τον Όμηρο έως τους ιστορικούς του 15ου αιώνα, αριθμεί 12.000 ελληνικά κείμενα τεσσάρων χιλιάδων (4.000) συγγραφέων, που περιλαμβάνουν 105.000.000 λέξεις (σε όλους τους τύπους λέξεων που εμφανίζονται στα κείμενα).

7. Ιστορικά, η ελληνική γλώσσα κατέχει καίρια θέση στη διανόηση, στη γλωσσική έκφραση και διατύπωση θεμελιωδών εννοιών και λέξεων της ευρωπαϊκής και της ευρύτερης διανόησης, οι οποίες δηλώνονται, προσλαμβάνονται, ή ανάγονται σε λέξεις-έννοιες της ελληνικής γλώσσας. Ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα είναι:

Αλφάβητο (alphabet), διάλογος (dialogue), διπλωματία (diplomacy), δημοκρατία (democracy), ιδέα (idea), ιστορία (history), φιλοσοφία (philosophy), θεωρία (theory), πολιτική (policy/politics), κρίση (crisis), θέση (thesis), σύνθεση (synthesis), συμφωνία (symphony), συνέργεια (synergy), συμβίωση (symbiosis), αρμονία (harmony), μουσική (music), ποίηση (poetry), ραψωδία (rhapsody), μελωδία (melody), μονόλογος (monologue), δράμα (drama), ρυθμός (rhythm), ορχήστρα (orchestra), θέατρο (theatre), τραγωδία (tragedy), πάθος (pathos), ήθος (ethos), σχολείο (school), πλανήτης (planet), σφαίρα (sphere) ατμόσφαιρα (atmosphere), κλίμα (climate), σύστημα (system), οικοσύστημα (ecosystem), ωκεανός (ocean), ωκεανογραφία (oceanography), συμπτώματα (symptoms), διάγνωση (diagnosis), πρόβλημα (problem), θεραπεία (therapy), καταστροφή (catastrophe), αρχαιολογία (archeology), αρχαιολόγος (archeologist), μουσείο (museum), γεωμετρία (geometry), μαθηματικά (mathematics), αριθμητική (arithmetic), τεχνολογία (technology), μηχανή (machine), ενέργεια (energy), οικονομία (economy), μέθοδος (method), λογική (logic), υπόθεση (hypothesis), κριτήρια (criteria), συνώνυμο (synonym), ιεραρχία (hierarchy), κατηγορία (category), ανάλυση (analysis), θέμα (theme), ενθουσιασμός (enthusiasm), μυστήριο (mystery), μαγεία (magic), εμπειρική (empirical), πρακτική (practical), οργάνωση (organisation), τύπος (type), αναλογία (analogy), φάση (phase), πρόγραμμα (programme), συμμετρία (symmetry), περίοδος (period), εποχή (epoch), τόνος (tone), Ατλαντικός (Atlantic), Ευρώπη (Europe).

8. Η 9η Φεβρουαρίου προτείνεται ως «Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας». Την ημερομηνία αυτή, το 1857, έφυγε από τη ζωή ο εθνικός ποιητής της Ελλάδας, Διονύσιος Σολωμός.

Η Ελληνική Γλώσσα και η UNESCO

9. Η πολυγλωσσία, βασική αξία των Ηνωμένων Εθνών, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αρμονική επικοινωνία μεταξύ των λαών, προάγοντας την ενότητα μέσα στη διαφορετικότητα και τη διεθνή κατανόηση, την ανοχή και το διάλογο. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, με την απόφασή της 71/328 της 11ης Σεπτεμβρίου 2017 για την πολυγλωσσία, καλωσόρισε την υιοθέτηση μιας ημέρας αφιερωμένης σε κάθε μία από τις επίσημες γλώσσες της, προκειμένου να ενημερωθεί το κοινό και να ευαισθητοποιηθεί σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό και τη χρήση τους. Ενθάρρυνε ταυτόχρονα τον Γενικό Γραμματέα και οργανισμούς όπως η UNESCO, να εξετάσουν την επέκταση αυτής της σημαντικής πρωτοβουλίας και σε άλλες μη επίσημες γλώσσες που ομιλούνται σε όλον τον κόσμο.

10. Η UNESCO έχει ήδη αναγνωρίσει διάφορα στοιχεία που συνδέονται με την ελληνική γλώσσα. Δύο στοιχεία καταγεγραμμένης πολιτιστικής κληρονομιάς, *“Τα μολύβδινα χρηστήρια ελάσματα του Μαντείου της Δωδώνης”* και τον *“Πάπυρο του Δερβενίου: Το αρχαιότερο βιβλίο της Ευρώπης”*, τα οποία έχουν καταχωρηθεί στο Διεθνές Μητρώο Μνήμης του Κόσμου (Memory of the World) το 2023 και το 2015 αντίστοιχα. Επίσης, δύο επιπλέον στοιχεία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς: το *“Πολυφωνικό Καραβάνι”*, το οποίο μελετά, διασώζει και προάγει το πολυφωνικό τραγούδι της *Ηπείρου*, συμπεριληφθέν το 2020 στο Μητρώο Καλών Πρακτικών Διασώσεως, και τον *“Βυζαντινό*

Ψαλμό”, που ενεγράφη το 2019 στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας.

11. Η ανακήρυξη της “Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας” δεν θα έχει οικονομικές επιπτώσεις στην UNESCO. Το οικονομικό κόστος των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον εορτασμό της “Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας” στην UNESCO θα αναληφθεί από την Ελλάδα.

Προτεινόμενο προσχέδιο απόφασης

12. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Εκτελεστικό Συμβούλιο υιοθετεί απόφαση ως εξής:

Το Εκτελεστικό Συμβούλιο,

1. Έχοντας εξετάσει το έγγραφο 221 EX/39,
2. Αναγνωρίζοντας ότι η γλώσσα αποτελεί αναμφίβολα δείκτη ατομικής, συλλογικής και πολιτιστικής ταυτότητας, και είναι φορέας ενός συνόλου πολιτιστικών εκφράσεων, αξιών και οραμάτων για τον κόσμο, και μέσο που εμπεριέχει την πολιτισμική ποικιλομορφία και αποτελεί γέφυρα μεταξύ των πολιτισμών,
3. Υπενθυμίζοντας την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών 71/328 για την πολυγλωσσία, που υιοθετήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2017, η οποία ενθαρρύνει την επέκταση της πρωτοβουλίας της διεθνούς ημέρας των επίσημων γλωσσών των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλες γλώσσες που ομιλούνται σε όλο τον κόσμο, προκειμένου να ενημερωθεί το κοινό και να ευαισθητοποιηθεί για την ιστορία, τον πολιτισμό και τη χρήση τους,
4. Υπενθυμίζοντας επίσης ότι η γλωσσική ποικιλομορφία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, και τονίζοντας την ιδιαίτερη σημασία της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Ποικιλομορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 18 Μαρτίου 2007,
5. Σημειώνοντας την ανάγκη προώθησης της πολυγλωσσίας και της γλωσσικής ποικιλομορφίας ως βασικών αξιών των Ηνωμένων Εθνών και ως καθοριστικών παραγόντων για την αρμονική επικοινωνία μεταξύ των λαών, που προάγουν την ενότητα μέσα στη διαφορετικότητα και τη διεθνή κατανόηση, την ανοχή και το διάλογο,
6. Αναγνωρίζοντας τον ρόλο της ελληνικής γλώσσας και τη συνεισφορά της στη διατήρηση και διάδοση του ανθρωπίνου πολιτισμού διαμέσου των αιώνων,
7. Εκτιμώντας ότι τα Ελληνικά είναι η ζωντανή γλώσσα που ομιλείται και γράφεται αδιάλειπτα στην Ευρώπη κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, καθώς ομιλείται για 40 αιώνες και γράφεται για 28 αιώνες χωρίς διακοπή, εάν εστιάσουμε στην αλφαβητική γραφή,
8. Λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλές γλώσσες έχουν εκτενώς αντλήσει και συνεχίζουν να αντλούν από την ελληνική για να εμπλουτίσουν την επιστημονική ορολογία και το λεξιλόγιό τους γενικότερα,
9. Αναγνωρίζοντας επίσης ότι τα Ελληνικά διδάσκονται διεθνώς τόσο στην αρχαία τους μορφή σε τμήματα κλασικών σπουδών σε πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο, όσο και στην μεσαιωνική (βυζαντινή) και σύγχρονη μορφή τους σε έδρες Μεσαιωνικής και Σύγχρονης ελληνικής γλώσσας παγκοσμίως,
10. Υπενθυμίζοντας επιπλέον ότι η ελληνική γλώσσα, η οποία είναι η επίσημη γλώσσα σε δύο Κράτη-Μέλη της UNESCO, είναι επίσης μία από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

11. Σημειώνοντας ότι με τη μεγάλη ελληνική διασπορά ως κύριο φορέα της, η ελληνική γλώσσα ομιλείται τόσο στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου, όσο και στην Αυστραλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τον Καναδά, την Αφρική και τη Λατινική Αμερική,
12. Σημειώνοντας επίσης ότι η ανακήρυξη μιας “Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας” δεν θα έχει οικονομικές επιπτώσεις στον τακτικό προϋπολογισμό του Οργανισμού, και καλωσορίζοντας τη δέσμευση της Ελλάδας να παρέχει εθελοντικές συνεισφορές για τις εκδηλώσεις εορτασμού της Ημέρας,
13. Προτρέπει τη Γενική Διευθύντρια να προωθήσει τον εορτασμό της “Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας” στις 9 Φεβρουαρίου κάθε έτους ως μίας από τις διεθνείς ημέρες που τιμώνται από την UNESCO.
14. Συνιστά στη Γενική Διάσκεψη, κατά την 43η συνεδρίασή της, να ανακηρύξει την 9η Φεβρουαρίου κάθε έτους ως “Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας”.

Εκτυπωμένο σε ανακυκλωμένο χαρτί.